

3. 1. 2022

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Jaký bude postup v případě bezvýsledné exekuce po 1.1.2022?

Dne 1.1.2022 nabyde účinnosti novela občanského soudního řádu a exekučního řádu, která byla provedena zákonem č. [286/2021](#) Sb.[1] Předmětná novela mění i postup při vymáhání některých pohledávek, přičemž tato změna se dotkne také exekučních řízení zahájených před 1.1.2022. V praxi se tak budeme poměrně často setkávat s případy, kdy exekutor za splnění zákonem stanovených podmínek zastaví exekuci pro její nedobytnost. Důvod zavedení možnosti zastavit vymáhání tzv. nedobytných pohledávek je nasnadě - omezit počet bezvýsledných exekucí, jejichž dlouhodobým marným vedením se pouze navyšují náklady.

V praxi se lze poměrně často setkat s případy, kdy je po dobu mnoha let vedena exekuce, v rámci které však není její účel, tedy vymožení vykonatelné pohledávky oprávněného, ani částečně naplněn.

V současné době je v případě nedostačujícího majetku exekutor povinen podat soudu podnět k zastavení exekuce a uvést v něm, jaké úkony ke zjištění majetku provedl a s jakým výsledkem, případně z čeho dovodil hodnotu zjištěného majetku. Na základě vyjádření exekutora pak soud posoudí, zda důvod k zastavení exekuce pro bezvýslednost exekuce je dán, přičemž exekuci podle tohoto ustanovení lze zastavit, jestliže po provedení úkonů směřujících ke zjištění majetku povinného není zjištěn žádný majetek, event. je jeho hodnota ke krytí nákladů exekuce nepostačující.[2]

Novela exekučního řádu ukládá soudnímu exekutorovi povinnost za předem stanovených podmínek zastavit bezvýslednou exekuci vedenou pro vymožení pohledávky oprávněného, a to i bez návrhu a souhlasu oprávněného či podnětu k soudu. Prakticky se tak jedná o rozšíření pravomocí soudního exekutora v intencích rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 20 Cdo 3442/2011, ze dne 28.3.2012.[3]

Postup soudního exekutora v případě zjištění bezvýsledné exekuce se bude lišit v závislosti na výši pohledávky oprávněného, jež je předmětem vedené exekuce.

Tzv. „malé“ pohledávky

Pokud byla exekuce nařízena před více než třemi lety (tzn. usnesení o nařízení exekuce nabylo právní moci před 1.1.2019) pro vymožení pohledávky oprávněného nepřevyšující částku 1.500,- Kč bez příslušenství a pokud v takovéto exekuci nebylo v posledních třech letech nic vymoženo, bude exekutor v prvním čtvrtletí roku 2022 zasílat výzvy oprávněným ke složení zálohy na náklady exekuce.[4]

Nesloží-li oprávněný ve lhůtě 30 dnů od doručení výzvy exekutora zálohu na náklady exekuce, exekutor exekuci zastaví. Naopak je-li oprávněným záloha na náklady exekuce složena, soud po dobu 3 let od složení zálohy nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost bez návrhu a je-li podán návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost (ať již před složením zálohy a nebylo o něm dosud rozhodnuto, nebo je návrh podán v době 3 let od složení zálohy) soud jej zamítne.

Výše uvedený postup, tedy výzva k úhradě složení zálohy a případná hrozba zastavení exekuce, se neuplatní, probíhá-li proti povinnému insolvenční řízení nebo pokud se jedná o vymáhání pohledávky

výživného, pohledávky za náhradní výživné,[\[5\]](#) pohledávky náhrady újmy způsobené poškozenému ublížením na zdraví nebo pohledávky náhrady újmy způsobené úmyslnými trestnými činy. Skončí-li insolvenční řízení vedené proti povinnému jinak než osvobozením dlužníka od placení neuspokojených pohledávek, bude exekutor zasílat výzvu k úhradě nákladů exekuce ve lhůtě 3 měsíců od skončení insolvenčního řízení.

Pokud dojde k zastavení exekuce shora popsáním způsobem, náleží oprávněnému náhrada ve výši 30 % vymáhané pohledávky bez příslušenství. Bylo-li na jistinu pohledávky v řízení před zastavením exekuce něco vymoženo, snižuje se tato náhrada o výši již uhrazené částky. O přiznání náhrady rozhodne exekutor v usnesení o zastavení exekuce, přičemž přiznaná náhrada bude poskytována formou slevy na dani z příjmů. Při zastavení exekuce exekutorem za shora popsanych podmínek nemá žádný z účastníků nárok na náhradu nákladů řízení.

Pro malou pohledávku, která byla předmětem zastavené exekuce nelze podat nový exekuční návrh ani nemůže být uplatněna před soudem ani jiným orgánem. Závazek, z něhož měl oprávněný vůči povinnému pohledávku vymáhanou v zastavené exekuci, zaniká ke dni právní moci usnesení o zastavení exekuce v rozsahu, v jakém byla oprávněnému přiznána náhrada.

Větší než „malé“ pohledávky

Pokud soudní exekutor vede exekuci, v níž po dobu posledních šesti let nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané pohledávky[\[6\]](#) nebo nebyla za tuto dobu zjištěna (či zajištěna) žádná nemovitá věc, která by stačila alespoň ke krytí nákladů exekuce, je povinen[\[7\]](#) exekuci zastavit.[\[8\]](#) Tato šestiletá lhůta v exekučních řízeních zahájených přede dnem účinnosti zákona č. [286/2021](#) Sb. [\[9\]](#) neuplyne dříve než dne 1.1.2023.[\[10\]](#)

Rozhodnutí o zastavení exekuce může odvrátit oprávněný, pokud na předcházející výzvu soudního exekutora složí ve stanovené přiměřené lhůtě zálohu na náklady exekuce.[\[11\]](#)

Výjimečně a v odůvodněných případech může exekutor na návrh oprávněného rozhodnout, že je oprávněný zproštěn od složení zálohy na náklady exekuce. Jedná se především o případy, kdy poměry oprávněného neumožňují zálohu na náklady exekuce složit. Jestliže se však do skončení exekučního řízení ukáže, že poměry oprávněného toto osvobození již neodůvodňují či popřípadě ani neodůvodňovaly, je exekuční soud či soudní exekutor, a to i bez návrhu, oprávněn zproštění od složení zálohy oprávněnému odejmout.

Od složení zálohy na další vedení exekuce je dále zproštěn ten oprávněný, v jehož případě jde o exekuci k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné[\[12\]](#), náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle občanského zákoníku, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům.

Ve shora uvedených případech zproštění od složení zálohy na náklady exekuce postačí, pokud oprávněný sdělí soudnímu exekutorovi, že nesouhlasí se zastavením exekuce. Pokud by se však oprávněný k výzvě soudního exekutora nevyjádřil, dojde v souladu se zásadou *vigilantibus iura scripta sunt* k zastavení exekuce.

Složením zálohy na náklady exekuce nebo sdělením nesouhlasu u oprávněného, který byl zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce, se výše uvedená lhůta šesti let prodlužuje o další tři roky. Oprávněný ale nemá možnost prodlužovat bezvýslednou exekuci do nekonečna, když výše popsané prodloužení je možné aplikovat nejvýše dvakrát. Celková doba od vyznačení doložky provedení

exekuce, po kterou nedošlo ani k částečnému uspokojení vymáhané povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce, tak nesmí v nepřerušném trvání překročit po sobě jdoucích dvanáct let. Dojde-li v rozhodné době k částečnému vymožení povinnosti ve výši postačující alespoň ke krytí nákladů exekuce, běží lhůta šesti let znovu od počátku, a to ode dne následujícího posledním částečným vymožení povinnosti.

Omezení celkové doby vedení exekuce se neaplikuje, jde-li o oprávněného, který je zproštěn od složení zálohy[13].

Po dobu, po kterou trvá shora popsané prodloužení exekuce, soud nerozhodne o zastavení exekuce pro nemajetnost a návrh na zastavení exekuce pro nemajetnost zamítne.

Výše uvedené lhůty omezující celkovou dobu vedení exekuce[14] neběží, pokud je předmětem exekuce nepeněžité plnění a dále po dobu, po kterou probíhalo řízení o návrhu na zastavení exekuce, námitce podjatosti, návrhu na odklad, odvolání nebo jiném podání účastníka řízení či trval odklad exekuce části majetku, během kterého nelze exekuci provést či z důvodu zahájení insolvenčního řízení.

Došlo-li k zastavení exekuce na základě splnění shora uvedených podmínek, určí soudní exekutor náklady bezvýsledné exekuce ve výši minimální odměny a paušální náhrady hotových výdajů podle zvláštního předpisu.[15] Náklady exekuce se uspokojují ze zálohy na náklady exekuce nebo ze zálohy na další vedení exekuce. Přesahuje-li výše nákladů exekuce výši složené zálohy na náklady exekuce nebo výši složené zálohy na další vedení exekuce, právo soudního exekutora na náklady exekuce v části přesahující výši složené zálohy zaniká. Zastavením bezvýsledné exekuce pak nejsou dotčeny účinky již provedených úkonů ani již vymožená plnění.

Závěr

Shora popsané dílčí změny exekučního řádu budou mít nepochybně za následek zhoršení postavení věřitelů, kteří ještě před samotným podáním návrhu na nařízení exekuce budou muset zvážit, zda je s ohledem na situaci dlužníka a výši vymáhané pohledávky reálná šance na uspokojení jejich vykonatelné pohledávky. Relevantní informace, na jejichž základě by věřitel mohl posoudit případnou vymahatelnost své pohledávky, jsou však značně omezené. V případě některých pohledávek tak zřejmě nebude na straně věřitele ani motivace k tomu, podávat exekuční návrh, když zahájené exekuční řízení by mohlo vést pouze k dalšímu navýšení nákladů a následnému zastavení exekuce pro její bezvýslednost.

Pokud dojde k zastavení bezvýsledné exekuce při vymáhání malé pohledávky, přiznal zákonodárce věřiteli alespoň částečnou náhradu uspokojení jeho pohledávky co do výše 30 % vymáhané jistiny. Oproti tomuto plnění mu však zapověděl možnost opětovného podání exekučního návrhu pro vymožení zbývající části jeho vykonatelné pohledávky v případě změny majetkové situace dlužníka. Dále dle zákona platí, že při zastavení exekuce dochází k zániku vymáhané pohledávky v rozsahu, v jakém byla oprávněnému přiznána 30 % náhrada.

Jakkoliv se přiznání alespoň dílčí náhrady může v případě bezvýsledné exekuce jevit jakožto nejlepší možné řešení, nejví se princip založený na zániku, resp. Nevymahatelnosti, neuspokojené pohledávky věřitele v případě bezvýsledné exekuce jako logické a systémové řešení.

Do budoucna nelze vyloučit, že dlužník v průběhu let nezlepší svou majetkovou situaci (například získáním práce, jako dědic či obdarovaný), nebo naopak na sebe nepodá insolvenční návrh a zbytek pohledávky věřitele by tak mohl být uspokojován v průběhu insolvenčního řízení. Věřitel, kterému byla v důsledku zastavení exekuce pro její bezvýslednost zapovězena možnost opětovného podání

exekučního návrhu, by se tak právem mohl cítit znevýhodněn tím, že již nadále není oprávněn po dlužníku požadovat uspokojení zbytku své pohledávky.

Deklarovaným důvodem pro zavedení zastavení bezvýsledných exekucí měla být především snaha omezit počet bezvýsledných exekucí a pomoci dlužníkům z dluhové pasti. Je však otázkou, zda prohloubení ochrany dlužníků nepovede spíše k rezignaci věřitelů na vymáhání jejich vykonatelných pohledávek a zároveň i ke znevýhodnění těch dlužníků, kteří mají třeba pouze jeden dluh a poctivě jej dle svých možností splácí. Nová právní úprava není pro dlužníka příliš motivační k tomu, aby se pokusil svůj dluh alespoň částečně uhradit.

K zastavení bezvýsledné exekuce a faktickému „odpuštění“ dluhu dle shora popsaného dochází totiž pouze za situace, kdy na pohledávku není ani částečně plněno. V okamžiku, kdy se podaří vymoci alespoň nepatrná část pohledávky, běh rozhodné lhůty se přeruší a započne běh lhůty nové. Jedná se tedy o zcela opačné nastavení než v případě insolvenčního řízení, kde je dlužník pod hrozbou zrušení oddlužení a zastavení insolvenčního řízení motivován k tomu, aby alespoň částečně plnil své závazky.

Zastavení bezvýsledných exekucí se bude týkat zejména těch dlužníků, kteří mají více dluhů a jsou v tzv. dluhové pasti. Pokud by pak dlužník ani částečně neplnil na jeden svůj konkrétní dluh vymáhaný v exekučním řízení a tato exekuce byla pro bezvýslednost zastavena, docházelo by k faktickému znevýhodnění věřitele toho konkrétního dluhu. Logičtějším a systémovějším řešením by proto dle názoru autorů tohoto článku u bezvýsledných vícečetných exekucí byl postup spočívající v ex officio zahájeném insolvenčním řízení s návrhem na povolení oddlužení, kdy za předpokladu plnění splátkového kalendáře dochází k úspěšnému završení oddlužení osvobozením dlužníka od placení zbytku dluhů, a to vše při zachování rovného postavení věřitelů. V procesu oddlužení má princip osvobození od dluhů dlužníka své opodstatnění, na rozdíl od exekučního řízení při zastavení exekuce pro bezvýslednost.

Mgr. Jana Kulířová,
advokátka

JUDr. Ervín Perthen, MBA,
advokát

JUDr. Milan Chmelík,
advokát

PPS advokáti s.r.o.

Velké náměstí 135/19
500 03 Hradec Králové

Tel.: +420 495 512 831-2

Fax: +420 495 512 838

e-mail: pps@ppsadvokati.cz

[1] Zákon č. [286/2021](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [120/2001](#) Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

[2] Výše uvedený postup vychází z postupu popsaného v rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky, sp.zn. 20 Cdo 4360/2008, ze dne 11.2.2009

[3] Ze shora citovaného rozhodnutí plyne, že exekučním řízením úkony směřující ke zjištění majetku povinného provádí pověřený exekutor

[4] Výše zálohy bude stanovena v novelizovaném znění vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [330/2001](#) Sb., přičemž dle návrhu by výše této zálohy na náklady exekuce měla činit 500,- Kč.

[5] Podle zákona č. [588/2020](#) Sb. o náhradním výživném

[6] A zároveň se jedná o pohledávku, jejíž jistina převyšuje částku 1.500,- Kč

[7] Povinen i bez návrhu a souhlasu oprávněného

[8] § 55 zákona č. [120/2001](#) Sb., exekuční řád, ve znění účinném od 1.1.2022

[9] Účinnost zákona č. [286/2021](#) Sb. je stanovena od 1.1.2022 se zákonem stanovenými výjimkami

[10] Uplynutím jednoho roku ode dne nabytí účinnosti zákona č. [286/2021](#) Sb.

[11] I v tomto případě bude výše zálohy na náklady exekuce stanovena v novelizovaném znění vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. [330/2001](#) Sb., přičemž dle návrhu by měla činit 500,- Kč.

[12] Podle zákona č. [588/2020](#) Sb. o náhradním výživném

[13] Viz. výše: exekuce k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle jiného zákona, náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle občanského zákoníku, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům

[14] Šest let vedení bezvysledné exekuce s možností prodloužení po třech letech až na konečných dvanáct let.

[15] Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. [330/2001](#) Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ze dne 5.9.2001

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241 odst. 5 písm. b\) insolvenčního zákona](#)
- [K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení](#)
- [K \(ne\)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy](#)
- [Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou](#)
- [Preventivní restrukturalizace](#)
- [Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?](#)
- [Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení](#)
- [Zřízení exekutorského zástavního práva - právní rámec, dopady a judikatura](#)
- [Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti - jaké přinesla změny?](#)